

*Innspill til Utdannings- og forskningskomitéens høring
fra Norecopa*

Meld. St. 5 (2022-2023)

Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023-2032

Forbedring av forskningen og utdanningen i Norge som bruker forsøksdyr

Norge bruker for tiden om lag 2 millioner forsøksdyr i året. Det er en femtedel av antallet forsøksdyr som brukes i EU. De fleste av disse anvendes til grunnforskning innenfor de biomedisinske fagene og til støtte for næringer som f.eks. oppdrettsnæringen. Forsøksdyr brukes også innenfor flere utdanninger i Norge, bl.a. i de prekliniske fagene og til opplæring av kirurger.

Norge har gjennomført EUs forsøksdyrdirektiv. EUs mål er å fase ut dyreforsøk på sikt, og å redusere belastningen på dyrene mens dette arbeidet pågår.

I det internasjonale forsøksdyrmiljøet er det stort fokus på å redusere antallet dyr som brukes, og også på å øke kvaliteten av forskningen som bruker dyr. Hensikten er å gjøre data fra forsøk mer pålitelige og overførbare til målgruppen, som ofte er mennesker. Dårlige forsøk medfører både bortkastede ressurser og dyreliv.

Antallet forsøksdyr som brukes i Norge passer dårlig med EUs intensjoner. De norske forsøksdyrene er dessuten overrepresentert i kategoriene for de mest belastende dyreforsøk.

Med sitt høye forbruk bør Norge være blant lederne i arbeidet med å utvikle alternativer til dyreforsøk. Dessuten bør Norge sikrer at dyreforsøk som må fortsatt gjennomføres, har den beste dyrevelferden og gir pålitelige vitenskapelige data.

Hurdalsplattformen nevner spesifikt at regjeringen vil støtte opp under prosjekt for å utvikle alternativer til dyreforsøk. Foreløpig er det lite som tyder på at det foregår arbeid for å gjennomføre dette løftet.

Dersom myndighetene ikke satser mer på alternativer, vil en ekspansjon av oppdrettsnæringen trolig føre til enda større utslag på den europeiske statistikken. Dette vil lett skape negativ publisitet i Europa om den norske havbruksnæringen.

Kan vi redusere bruk av forsøksdyr?

Alle våre naboland satser på å utvikle nye metoder som kan enten erstatte («replace»), redusere eller forbedre («refine») dyreforsøk, det som på fagsområdet kalles for "**de 3 R-ene**".

Det er opprettet over 30 europeiske sentre som arbeider med 3R. Sverige har 9 ansatte i sitt 3R-senter, med 15 millioner svenske kroner til drift. Det svenske forskningsrådet har i flere tiår øremerket 10-15 millioner kroner årlig til 3R-forskning. Det pågår spredt 3R-arbeid i Norge, men det er vanskelig å skaffe oversikt over miljøene som driver med dette, og Forskningsrådet øremerker svært sjelden midler til denne saken.

Norge er det eneste landet i Skandinavia som mangler et 3R-senter for alternativer til dyreforsøk.

Norecopa, som er Norges nasjonale konsensus-plattform for de 3 R-ene, kan spille en viktig rolle i arbeidet framover, men med sitt ene årsverk er den ikke stor nok alene. Norecopa gir ikke forskningsmidler, og driver kun formidling.

Det har vært bred politisk interesse for alternativer til dyreforsøk i mange år, men dette har ikke ført til store endringer i statsbudsjettene for dette arbeidet.

Hva bør en langtidsplan inneholde vedrørende dyreforsøk?

- 1. Forskningsrådet bør årlig øremerke midler til 3R-forskning og utvikling, slik som i Sverige. Det svenske forskningsrådet har i flere tiår bevilget om lag 10 millioner kroner til dette formålet.**
- 2. Et nasjonalt 3R-senter bør etableres, med langsiktig økonomi og tilstrekkelig bemanning til å kunne stimulere og koordinere 3R-arbeid i Norge.**

Dette er i tråd med en uttalelse fra den nasjonale forsøksdyrkomiteén (som gjennomfører en del av bestemmelsene i EU-direktivet¹):

- **et fysisk 3R-senter bør etableres i tillegg til Norecopa.** Senteret vil kunne spille en nøkkelrolle i overgangen til dyrefrie metoder. Senterets arbeid kan være hovedsakelig kontorbasert, og vil kunne stimulere en innsats fra andre parter, som f.eks. å søke om forskningsmidler. Norecopa foreslår at **det settes av 15 millioner kroner** i 2023 til etableringen av et slikt senter.
- **øremerkede midler til forsknings- og utviklingsarbeid.** Dette vil fremskynde utviklingen av alternativer til dyreforsøk. Dette kan lett gjennomføres ved å øremerke eksisterende forskningsmidler. Norecopa foreslår at **Forskningsrådet øremerker 10 millioner kroner årlig** til forsknings- og utviklingsarbeid innenfor 3R-området.

¹ <https://www.forsoksdyrkomiteen.no/wp-content/uploads/2020/08/Forsoksdyrkomiteens-uttalelse-Overgang-til-forskning-uten-forsoksdyr-august-2020.pdf>